

plificada a GLERA: «si hi ha *kléba* en un vessant, s'hi forma un *feners*», Taüll (1969); un dels informants a Altron diu *l aglèbo* l'altre *lo klebo* per al mateix NL; a Llessui sento «tot allò és roca, no hi ha *ηκλέβα*»; la *léba* 'l'englevat' a Bono (1957); la *léba* o el *lebón* 'l'aglevat' (=cast. *la tasca*) a Benasc (1965); i així segueix encara per l'Alt Aragó, almenys fins al Cinca (*gléba*, Escuaín, 1965). Cf. tarrag. *gléva* (BDC vi, 45).

En el lèxic dels pastors (BDC xix, 149), en part, es tracta d'un significat translàtic 'cabana', perquè les cabanes es tapen amb *glevas* de l'herbei: de fet a Bielsa no em parlaren de les *lébas* (de *táska*) més que a propòsit de les que posen a les *kapánnas* (1965). De més a més, en català central, la *gleva* és un pa de substància negrosa, pètria, però cosida de foradets, on viuen a sota-aigua centenars de cuquets, que els marrecs pescàvem a Sant Pol, capbussant-nos i que ens servien per escar la canya (1915 ---; BDC xiv, 32; *cuc de gleva*, BDC xi, 45): en altres encontrades catalanes, *cascall* (ross. etc.).

DERIV.: *Glevar* m., ant., col·lectiu, em sembla significar una extensió de prats per on s'escampen aigües de recs i molins, i per tant ufanosos: en el doc. de 956 del Cart. de St. Cugat (I, p. 41): «resclosa et *glevar* et pedregar, et ipsa riera» esmentant-los tots juntament amb *molnar* (=un molinar); una donació comprèn «omnes molendinos, cum omni eorum utensilia, cum eorum regos et *glevars* et cacavars, et fontes cum aquis ---», doc. de 1043 de Riells del Vallès (MiretS, *El més antic text lit. cat.*, p. 7); resta viu en el Conflent, on també s'estén fins als aglevats d'alta muntanya: «La Gallinera arriba fins al *glabá* de Bacivers», i també propietats particulars («*glabá* de Jaume Batlle», Nyer, 1959). No gaire diferent d'això és *glever*: «lo que m'agrada sobre tot era la cassera a la llebra en les *glebers* del cim de la *serra*» [no gaire alta, car es tracta del Baix Vallespir], Bosch de la Tri. (*Recorts d'un exc.*, 121), i Massó Torrents (*Croquis Pir.*, 10); Amades, BDC xix, 140; «El Pla de la Coma és un *glabé* avui, si bé abans eren camps», La Menera (1959).

De la variant fonètica ribagorçana *léba* (que Alcm confon a tort amb el derivat del verb *llevar*, *lleva* (§ 14 i fins § 13), localitzant-lo a l'Alta Ribagorçana i Aitona-Seròs), es deriva el ribag. *llevat* 'un erm, una extensió gran de muntanya enherbada però sense arbres ni arbustos': «no hi ha ni un *cinèbre* tot és un *lebát*», Lluçàs (1956). D'un antic plural neutre *GLEBATA prové, amb fonètica ribagorçana, el nom de les dues comarques ribagorçanes *Llevata* (entre Adons i Viu de *Llevata*) i la de l'Alta Vall de Manyanet (E. T. C. I, 128, 147, 148). A la Vall de Boí encara s'hi conserva l'oclusiva inicial, si bé ensordida (pel fenomen descrit supra, GLERA i GLEVA): un *klébát*, i «tot allò és *klébát*» 'cobert d'herba arrapada a terra' (Boí, 1953).

Glevar tr. 'coagular, glaçar': «un sentiment de compassió immensa li va *glevar* els esperits», Genís Ag. (*Julita*, p. 130); refl. 'aglevar-se, cobrir-se de gèspet o altra herba espontània, esdevenir erm' a la Vall de Boí si *klébe*, *ere klébát* (Taüll, 1953); *glevat* m., *gleveral*, *glébo*.

Quasi el mateix pot valer la forma *aglevar*: «arrancar fent *gleves* la terra que hom vol artigar», *Cost. Manc.* (I, 97); però també 'formar un agregat compacte, aplegar': «les cases i els olivets i les vinyes i les hortes i tots els béns, que tantes generacions de pagesos havien *aglevat* per al tant benestar, se n'han anat en orris», Coromines (*De Plaer no n'hi ha mai prou* VIII, Putx, p. 226); part.-adj.: «en quant al poble de la Morana se reduïx a 25 o 27 cases, ab la iglésia y castell del senyor *aglevades*», B. de Maldà (*Excursions*, p. 126).

El substantiu *un aglevat* en els Pirineus té el sentit, i a Pall-Ribag., la forma, que ja hem observat: «tot aquell tros de terreny és un *aklebát* 'un terreny amb herbes i sense mates'» (Massivert, 1957); a la resta dels Pirineus i Pre-pirineus *aglevats* són les esteses, de muntanya alta i sense bosc, on no hi ha més que l'herbei arrapat a terra, generalment en pendent, sovint ben rost: mot molt usat en la nostra literatura excursionística i geogràfica des del segle passat (molt freqüent en les obres de CATORRAS, Font i Sagué, Soler i Santaló, AOsona); *aglevador*, *aglevament*. També *englevar* 'esdevenir un aglevat': «aquest camp *s'anglèbi* pel pasturê» en els parlars xipelles de l'entrada d'Andorra (Arcavell), 'per fer-ne pasturatge', 1936, on també diuen *un angléba* 'terros en un prat' (id., id.); *englevat*; *desenglevar*. *Esglevar* 'artigar', *CostManc.* I, 127; *æglabá* una muntanya, Vall de Camprodon 'treure'n la *gleva* per artigar-la' (Llanars, 1935).

CPT.: +*Glevagírar* 'capgirar els terrossos llaurant' v. tr. (usat absolutament): «El cel de gener / fa brillejar els brancs, i com fredoreja! / --- / S'inclina en la pea algun llaurador, / allà baix al pla: sempre *glevagira*, / i el sol, que és d'argent, confiat se'l mira, / i li diu: —Veuràs, ja t'ajudaré! / ---», JSebPons (*Olius i violes*, v. 7).

Gladina, derivat savi del gr. *γλα* 'substància viscosa', *γλας*, *-άδος* 'tenaç, viscos' (variants de *γλοτα*, *γλοιάς*). □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*; *Dfa*.

GLICERINA, derivat savi del gr. *γλυκερός* 'de gust dolç, dolcenc', derivat de *γλυκός* 'dolç', 'agradable'. □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*.

Altres derivats savis de *γλυκός*. *Glicina* [1868, id.]: «I l'aire tebi / del meu jardí? / Tu la primera, / ja deus florir, / bella *glicina*, / vora del mur; / el pi que et vetlla, / callat i obscur, / sé que sospira / pel teu fullam / ---», Clementina Arderiu de Riba (1947), en el seu bellíssim *Exili*, v. 44. *Glicèric*; *glicerat*; *gliceril* [-ila, 1868]. *Glicero-*, forma prefixada de *glicerina* (glicerosofòric etc.). *Glico-*, forma prefixada de *γλυκός*; *glicocol·la* [Dort.]; *glicogen*, *glicogènia* [id.]. *Glicol* [Dort.]. El mot grec es va adaptar també en la forma *gluco-*: *Glucosa* [1868, *SLitCosta*] i encara que alguns van assajar també el més regular *glicosa*, aquella forma estava ja consolidada des del segle passat, i és l'única que usaren i que he sentit als mestres Turró, Pi Sunyer, Ribas Ribas, Corachan, RCarrasco, Fontserè, Baltà etc.; *glucòsid*. *Glucònic*; *gluconat*.